

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf. III. 30.436/2007/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Péchy Edit Ügyvédi Iroda (1029 Budapest, Zerind vezér u. 28/b. szám, ügyintéző: Dr. Péchy Edit ügyvéd) által képviselt felperes Korlátolt Felelősségű Társaság (felperes neve) felperesnek-, a Bartus Ügyvédi Iroda (3530 Miskolc, Arany János u. 2. I/4. szám, ügyintéző: Dr. Bartus Marianna ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (alperes címe I. r., a II.rendű alperes neve (alperes címe) II. r., a III.rendű alperes neve (alperes címe) III. r., a személyesen eljáró IV.rendű alperes neve (IV.rendű alperes címe) IV. r., a személyesen eljáró V.rendű alperes neve (alperes címe) V. r. és a Bartus Ügyvédi Iroda (3530 Miskolc, Arany János u. 2. I/4. szám, ügyintéző: Dr. Bartus Marianna ügyvéd) által képviselt VI.rendű Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (alperes címe) VI. r. alperesek ellen versenyjogi szabályok megsértésének megállapítása és kártérítés iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2007. április 2. napján kelt, 13. G. 40.259/2005/58. számú, a 70. sorszámú végzéssel kijavított ítélete ellen a felperes részéről 65., 68., 69., a II. r. alperes részéről 63., 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - a 2008. február 26. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

rész- és közbenső ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet elutasító rendelkezését és a II. r. alperes viszontkeresete tekintetében a felperes kártérítési felelőssége jogalapját megállapító rendelkezését helybenhagyja, a kártérítés összegszerűségének a megállapítása tárgyában pedig az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra, és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II-III. és VI. r. alpereseknek egyenként 72 000 - 72 000 (Hetvenkettőezer-hetvenkettőezer) Ft másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a viszontkereset vonatkozásában a másodfokú eljárásban a II. r. alperes oldalán 900 000 (Kilencszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illeték, és 240 000

(Kettőszáznegyvenezer) Ft másodfokú perköltség, a felperes oldalán 240 000 (Kettőszáznegyvenezer) Ft másodfokú perköltség merült fel.

Ez ellen a rész- és közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes és a II. r. alperes 2001. április 1. napján megbízási szerződést kötött. A felperes megbízta a II. r. alperest azzal, hogy a főtevékenységébe tartozó T. szerszámok ...-ból való importálása és értékesítése körében a termékeket menedzselje, a marketing tevékenységét ellássa, a partnerkapcsolatokat építse, bővítse, illetőleg a felperes gazdasági tevékenységét elősegítse. A II. r. alperest mindezen tevékenységek elvégzéséért a bevétel 10 %-a illeti meg jutalékként, melyre mindaddig jogosult, amíg a felperes a T. szerszámokat importálja.

A felek rögzítették azt is, hogy a II. r. betéti társaság üzletvezetője, az I. r. alperes 2001. április 1. napjától a felperes alkalmazottja, akinek a szerződésben szereplő 10 %-os jutalékból a bruttó bére levonásra kerül a munkaviszony a fennállása alatt.

Megállapodtak abban is, hogy I.rendű alperes munkaviszonyának bármilyen okból történő megszüntetése esetén a szerződésben szereplő 10 %-os mértékű jutalék a továbbiakban is megilleti a megbízottat.

Rendelkeztek továbbá a megbízott mobiltelefon számlájának az elszámolásáról, és a szerződés 7.) pontjában rögzítették, hogy a megállapodásban nem szereplő kérdésekre a Ptk-nk a megbízásra vonatkozó szabályai az irányadóak.

A szerződő felek 2002. július 1. napján módosították a megállapodást. A II. r. alperes feladatkörét kiegészítették azzal, hogy a II. r. alperes a tőle elvárható legnagyobb körültekintéssel minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a felperes kintlévőségei csökkenjenek, illetve újabb kintlévőségek ne halmozódjanak fel.

A II. r. alperest megillető 10 %-os mértékű jutalék összegét az okirat aláírásától kezdődően 16 %-ra változtatták, és megállapodtak abban, hogy a közöttük létrejött megbízási jogviszonyt 2005. december 31. napjáig csak közös megegyezéssel bonthatják fel.

A felek a szerződés módosításakor törölték az eredeti megállapodás 4.) - 5.) pontjának (2) bekezdését, valamint 6.) pontját, melyek tartalmazták a jutalék fizetésének az importálás teljes időtartamra vonatkozó kikötését, illetve a mobilszámlával kapcsolatos elszámolást.

A III-IV-V. r. alperesek a II. r. alperes ügynökei voltak.

A VI. r. alperesi társaságot az I. r. alperes alapította.

A felperes a megbízási jogviszonyt 2005. április 4. napján azonnali hatállyal felmondta a Ptk. 486. § (1) bekezdésére hivatkozással, a felmondás okát azonban nem jelölte meg. Ugyanezen a napon rendes felmondással megszüntette az I. r. alperes munkaviszonyát,

melyet azzal indokolt, hogy az I. r. alperes által betöltött kereskedelmi vezetői munkakör megszűnik, az ezzel kapcsolatos adminisztratív tevékenység és irányítás elválik egymástól, az irányítási tevékenység ellátását a jövőben az ügyvezetés végzi.

A II. r. alperes, illetve a felmondást követően alapított VI. r. alperes az üzletkötőket továbbfoglalkoztatva a felpereshez hasonló tevékenységi körben működik - többek között - kerti és barkácsszerszámok forgalmazásával foglalkozik, alapvetően üzletkötői tevékenység útján értékesítik részben a felperesi árukészlethez hasonló, alacsonyabb árfekvésű termékeiket.

A VI. r. alperes 2005. évben ...-ból a D. GmBH-tól 1 konténernyi T. terméket vásárolt, melyet Magyarországon értékesített. A felperes észelve a piacon a más által forgalmazott T. termék jelenlétét a gyártóhoz fordult, a ...-i kizárólagos forgalmazási jogosítványának a megsértése miatt. A gyártó a kizárólagosságot garantálta, és a D. GmBH kiszolgálását megszüntette. A gyártó cég a D. GmBH első áruvásárlásakor a vevővel értékesítési korlátozást nem közölt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek jogsértést követtek el. Kérte kötelezni az alpereseket a jogsértés abbahagyására, és a további jogsértéstől való eltiltásra, valamint arra, hogy valamennyi megrendelő megkeresése útján, illetve két országos napilapban a saját költségükön adjanak elégtételt, a III., VI. r. alpereseket pedig arra kérte kötelezni, hogy szolgáltatassanak adatokat a jogsértéssel érintett forgalmazásban résztvevőkről, illetve az üzleti kapcsolatokról.

Kérte az alperesek kötelezését - egyetemlegesen - 10 577 018 Ft kár megfizetésére.

Arra hivatkozott, hogy a VI. r. alperes és annak ügynökei a III-IV-V. r. alperesek a versenytárs felperes kizárólagos forgalmazási jogát sértő módon T. termékeket értékesítettek. Az alperesek valótlan tényállításaikkal megsértették, illetve veszélyeztették a felperes, mint versenytárs jó hírnevét, hitelképességét, felhasználták a felperes üzleti titkát képező megrendelőlistát, harmadik személyeknek, mint régi és jövőbeli megrendelőknek a felperessel fennálló gazdasági kapcsolata, felbontása, illetve ilyen kapcsolat létesítésének megakadályozása érdekében konkrét lépéseket tettek, és a felperesi termékekhez hasonló külsejű termékeket értékesítettek.

Az volt az álláspontja, hogy az alperesek ezen magatartása a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló jogszabályba ütközik, és megalapozza a kártérítési felelősségüket.

Az alperesek a felperes keresetének az elutasítását kérték, tagadták, hogy a felperes által megjelölt cselekményeket elkövették volna.

A II. r. alperes viszontkeresetében 15 000 000 Ft és annak 2005. október hó 25. napjától járó törvényes kamata megfizetésére kérte kötelezni a felperest. Viszontkeresetét azzal indokolta, hogy a felek közötti megbízási szerződés 2005. év végéig csak közös megegyezéssel volt megszüntethető, ezért a felperes azonnali hatályú felmondása jogellenes, mellyel összefüggésben a II. r. alperesnél elmaradt haszon formájában kár keletkezett, melynek megfizetésére a felperes köteles.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. Az volt az álláspontja, hogy a felmondás jogszerű volt, mert a felmondás lehetőségének a kizárása a Ptk. alapján nem lehetséges. Elmaradt haszna egyébként sem keletkezhetett a II. r. alperesnek, hiszen jutalék kizárólag abban az esetben járt a részére, ha a tevékenysége eredményes, a tevékenysége pedig nem minősíthető eredményesnek, ha egyes részfeladatokat teljesít, más kötelezettségeit azonban megszegi úgy, hogy azzal kárt okoz.

Az elsőfokú bíróság a felek által bejelentett tanúkat meghallgatta, igazságügyi könyvszakértőt rendelt ki a II. r. alperes kárának a megállapítására.

K. Jné igazságügyi könyv-, ár-, és adószakértő könyvszakértői véleményében megállapította a II. r. alperes 2002., 2003., 2004. és 2005. év májusáig keletkező éves árbevételét, annak a T. termékek értékesítéséből származó arányát, és a társaság mérleg szerinti eredményeit. A szakértőnek az volt a véleménye, hogy a II. r. alperes 2005. évi vesztesége a megállapodás felmondásából származott.

Az elsőfokú bíróság az 58. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. r. alperesnek 2 800 000 Ft-ot, valamint ezen összegnek 2005. október 25. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékét.

Kötelezte a felperest, hogy az I. r. alperesnek 200 000 Ft, a III. r. alperesnek 100 000 Ft, a IV. r. alperesnek 8000 Ft, a VI. r. alperesnek 200 000 Ft perköltséget fizessen meg.

Ezt meghaladóan a II. r. alperes viszontkeresetét elutasította.

Kijavított ítéletében kötelezte a II. r. alperest, hogy az Államnak külön felhívásra fizessen meg 630 000 Ft, a felperes pedig 170 000 Ft le nem rótt eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes és a II. r. alperes között megbízási szerződés jött létre, amely a felperes ügyvezetőjének nyelvi nehézségei ellenére tükrözte a szerződést kötő felek konszenzusát, melyet igazol az is, hogy mind a szerződés, mind annak módosítása szerint a jogviszony több évig működött.

Az elsőfokú bíróság a felmondás érvényessége körében arra hivatkozott, hogy a felek a felmondás jogát nem kizárták, csupán korlátozták, mely jogszabályba nem ütközik. Emiatt a felperes a közte és a II. r. alperes között létrejött szerződést jogellenesen mondta fel.

A Ptk. 318. § (1) bekezdésének utaló szabálya szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján megállapította a felperes kártérítési felelősségét, mivel a szerződés felmondását követően a II. r. alperes bevételei nagy részétől elesett.

Az I. r. alperes bevételeinek és eredményének összevetéséből megállapította azt, hogy a bevételek mintegy 14 %-a a II. r. alperesnél eredményként jelentkezik. Az volt az álláspontja, hogy 2005. évben a termékek értékesítése elérhette volna a 2004. évi árszintet, így a szerződés felmondásáig keletkezett 6 000 000 Ft bevételt számításba véve, 19 000 000 Ft-ra tehető az az összeg, amely árbevétel kiesésként a T. termékek értékesítése kapcsán valószínűsíthető. Ezen összeg 14 %-a kerekítve 2 800 000 Ft, amelynek megfizetésére, a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján, mint általános kártérítésre kötelezte a felperest.

A késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját a keresetlevélben meghatározott időponttól vette figyelembe.

Ezt meghaladóan a II. r. alperes viszontkeresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét azzal az indokkal utasította el, hogy a felperes nem bizonyította a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. tv. (Tpv.) hivatkozott rendelkezéseinek az alperesek által történő megsértését. A felperes nem tudta bizonyítani, hogy a T. termékek forgalmazására kizárólagos jogosítvánnyal rendelkezett abban az időben, amikor a VI. r. alperes ilyen termékeket értékesített. Önmagában az a körülmény, hogy a mexikói cég az iratokhoz csatolt levelében a kizárólagosságot közölte a felperessel nem bizonyítja, hogy a kizárólagosság korábban is létezett, még kevésbé azt, hogy erről az alperesek is tudtak. Emiatt nem találta jogszerűnek a felperes kártérítési igényét sem.

Az elsőfokú bíróság a felperes és a II. r. alperes viszonylatában azt állapította meg, hogy a pernyertesség-pervesztesség arányában számottevő különbség nem volt, míg a pervesztes felperest az I-III-IV-V-VI. r. alperesek javára a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte perköltség viselésére. Ennek összegét az I-III-VI. r. alperesek vonatkozásában a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján állapította meg, figyelembe véve azt a tényt, hogy az alpereseket ugyanazon ügyvéd képviselte, míg a III. r. alperes vonatkozásában értékelte azt a körülményt, hogy a pernek csak a későbbi szakaszában adott megbízást jogi képviselője részére.

A IV. r. alperes vonatkozásában a perköltséget a tárgyalásokon történő megjelenéssel kapcsolatban felmerült útiköltségben határozta meg.

Figyelemmel arra, hogy a II. r. alperes illetékfeljegyzési jogban részesült, az elsőfokú bíróság a viszontkereset pervesztesség-pernyertessége arányában kötelezte a felperest és a II. r. alperest az illeték megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és a II. r. alperes fellebbezett.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, az alperesek 5 928 000 Ft kártérítés egyetemleges megfizetésére történő kötelezését kérte.

Sérelmezte az elsőfokú bíróság által megállapított 630 000 Ft illetékfizetésre történő kötelezését, továbbá az V. r. alperes javára megállapított perköltséget, figyelemmel arra a tényre, hogy az V. r. alperes miskolci illetőségű, ezért javára közlekedési költség elszámolása nem indokolt.

Kérte a viszontkereset elutasítását. Az volt az álláspontja, hogy az elsőfokú ítélet megalapozatlan, jogszabálysértő, a perköltség vonatkozásában pedig téves.

Mindenekelőtt sérelmezte az elsőfokú bíróságnak a T. termékek kizárólagos forgalmazási jogával kapcsolatos álláspontját. Állította, hogy csatolta a T.H, ... elnökének 2004. március 12. napján kelt nyilatkozatát, amely a kizárólagos forgalmazási jog fennállását igazolja.

A nyilatkozat valóságát az alperesek sem vitatták, csupán más jogi következtetést vontak le belőle, illetőleg azt állították, hogy az ...-hoz való csatlakozásunk az ilyen jog fennállását általában is kizárja.

Kérte figyelembe venni azt is, hogy az egy konténer mennyiségű T. termék Magyarországra történő behozatalát és annak a felperesi ügyfélkörnek történő értékesítését az alperesek elismerték, az ezzel összefüggésben előterjesztett kártérítés összegét és annak számítási módját nem kifogásolták.

Az elsőfokú bíróságnak a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmába ütköző tevékenységgel kapcsolatos álláspontját, különösen a Tptv. 4. § (1) bekezdése vonatkozásában sérelmezte.

Az volt az álláspontja, hogy e körben a kereseti kérelmét nem arra alapozta, hogy az alperesek tisztességtelen módon szereztek meg a felperes üzleti titoknak minősített címlistáit, hanem azok felhasználását kifogásolta.

Fenntartotta azt a véleményét, hogy a VI.r. alperes Kft-t az I. r. alperes kifejezetten a felperesi társaság versenytársaként hozta létre.

A viszontkereset tekintetében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a felperes ügyvezetője megfelelő nyelvismeretének a hiányát, a megállapodást készítő ügyvédnek az I. r. alperessel való ismeretségét, és figyelmen kívül hagyta a felperes motivációját. Továbbra is állította, hogy a felmondás jogszerű volt.

Mivel a felmondást követően a II. r. alperes részére tevékenységet nem végzett, megbízási díj sem illeti meg, ezért alaptalannak találta a kártérítésben történő marasztalását.

A II. r. alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a kártérítési összegnek a viszontkereseti kérelmében foglalt összegre történő felemelését kérte.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a felperes kártérítési felelősségét, azonban téves jogértelmezésen alapul a kár összegének a megállapítása, az általános kártérítés alkalmazása.

Állította, hogy 2004. évben beruházásba kezdett, négy gépjárművet üzemeltetett, számítógépeket, mobiltelefonokat vásárolt, azaz a megtermelt nyereséget folyamatosan visszaforgatta az üzletbe. Emiatt az elsőfokú bíróság által alkalmazott 14 %-os nyereségkulcs a kár összegének a megállapítására nem alkalmazható. Ezzel szemben a felperes 2005. gazdasági évben 129 278 845 Ft árbevételt produkált, mely után 16 %-os jutalék, azaz 20 683 615 Ft megfizetésére lett volna jogosult.

Kalkulációja alapján a felperes 2005. évben 200 000 000 Ft árbevételt realizálhatott volna, az erre eső jutalék 32 000 000 Ft, melytől a II. r. alperes elesett.

Azzal is érvelt, hogy a bíróság által megítélt 2 800 000 Ft csak a II. r. alperes amortizációját fedezi, mivel az adóbevallásában a következő költségekkel számolt, és azokat szerepeltette.

	2004. évi mérleg	2005. évi mérleg
Immateriális javak	10 eFt	6 eFt
Inatlanok és kapcs. vagyoni ért.	101 eFt	220 eFt
Egyéb berendezések, járművek	2 226 eFt	2 234 eFt
50 000 Ft alatti tárgyi eszközök	134 eFt	0 eFt
Összesen:	2 472 eFt	2 460 eFt

Ebből pedig az következik, hogy a jogellenes felmondásból adódó veszteséget az elsőfokú bíróság által megítélt kárösszeg nem fedezi. Álláspontja szerint a kár pontos mértéke a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, figyelemmel arra, hogy a felperessel szemben csak az őt ért szerződésszegésből eredő, és a szerződésbeli szabályozott mértékű jutalék megfizetését kérte, és eltekintett a jogellenes felmondásból eredő elmaradt haszon és a vagyonában beállott egyéb értékcsökkenés megfizetésétől.

A felperes a fellebbezésén 523 680 Ft fellebbezési eljárási illetéket lerótt.

A felperes fellebbezése a keresete tekintetében alaptalan, a viszontkereset tekintetében részben alapos, az alperes fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresete tekintetében a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló következtetésre jutott, döntését kellő részletességgel megindokolta, azzal az ítéletábrával egyetértett.

Az ítéletábrával a felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel az alábbiakkal egészíti ki az elsőfokú bíróság megállapításait.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg azt, hogy a felperes nem bizonyította az elsőfokú eljárás során azt a tényt, hogy a T. termékek forgalmazása tekintetében kizárólagos jogosítvánnyal rendelkezett abban az időben, amikor a VI. r. alperes ilyen termékeket értékesített, illetve, hogy arról az alperesek is tudomással bírtak.

A felperes alaptalanul kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a bizonyítékok körében a mexikói cég vezetőjének a 2004. március 12. napján kelt levelét, mert az elsőfokú bíróság döntése indokolásában kifejezetten nevesítette - ha dátum szerint nem is jelölte meg - a felperes által hivatkozott bizonyítékot. Az irat valódisága tekintetében kétség nem merült fel, mintahogyan a hiteles fordítás hiánya sem akadályozta egyébként az alperesek által kétségbe nem vont irat tartalmának bizonyítékként való értékelését.

Megjegyzi az ítéletábrával, hogy a felperes a másodfokú eljárásban csatolta a T. H, ... képviselőjének a 2007. május 29. napján kelt igazolását, melyben a gyártó cég igazolta, hogy a felperesnek 2004. március 12. napjától folyamatos, kizárólagos forgalmazási jogot biztosított ..., ..., a ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... és ... területére.

A másodfokú eljárásban a Polgári perrendtartásról szóló többször módosított 1952. évi III. tv. (Pp.) 235. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában ez a bizonyíték már nem értékelhető, de az ítéletábrával álláspontja szerint a kizárólagos forgalmazási jogosítvány fennállása egyébként sem bírt relevanciával az ügy elbírálása szempontjából.

A gyártó cég által a felperes részére biztosított kizárólagos nagykereskedelmi jogosítvány a gyártó és a felperes közötti jogviszonyban értékelhető. A gyártó céget terhelte az a kötelezettség, hogy a felperes kizárólagos jogosítványának a garanciáját megteremtse. Az adott ügyben tehát a mexikói cégnek kellett volna a D. GmbH-val kötött értékesítési szerződésében kikötnie, hogy a termékek forgalmazása nem sértheti a felperesnek az adott országokra nézve biztosított kizárólagos jogosítványát, ezért ezen kikötés elmaradása és az ebből eredő kár csak a mexikói T. céggel szemben érvényesíthető.

Figyelemmel arra, hogy a T. cég a D. GmbH-val szemben értékesítési korlátozást nem közölt, a perben nem álló D. GmbH jogszerűen értékesítette a terméket a VI. r. alperesnek, akinek üzletkötői jogszerűen terítették az árut Magyarországon.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy az alperesek részéről a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. tv.

(Tpvt.) felperes által hivatkozott szabályainak a megsértése az alperesek által nem valósult meg. Az elsőfokú bíróság számba vette a felperes által megjelölt tisztességtelen piaci magatartásra vonatkozó jogi szabályozást és egyenként adta cáfolatát annak, hogy az alperesek magatartása, üzleti tevékenysége miért nem ütközött az abban foglalt előírásokba. Megállapításaival az ítéletábra maradéktalanul egyetértett.

A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló többször módosított 1959. IV. tv. (Ptk.) 339. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy aki másnak jogellenes kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

A jogellenesség, a hátrányos eredmény (kár) és a kettő közötti okozati összefüggés a polgári jogi felelősség szükségképpen elemei.

Figyelemmel arra, hogy a felperes az alperesek részéről jogellenes magatartás elkövetését nem bizonyította, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg az alperesek kártérítési felelősségének a hiányát.

Az elsőfokú bíróság a II. r. alperes viszontkeresete vonatkozásában a jogalap tekintetében helytálló tényállást állapított meg, és abból helytálló következtetésre jutott, a kártérítés összességére vonatkozó ítéleti rendelkezése azonban megalapozatlan.

Az ítéletábra az alábbiak szerint találta részben alaposnak a felperes, alaposnak a II.r. alperes fellebbezését.

Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt a felmondás jogszerűségét vizsgálta.

Helyesen állapította meg azt, hogy a felperes külföldi cégvezetőjének nyelvismereti hiányossága ellenére a felperes és a II. r. alperes között létrejött szerződés és különösen a módosított szerződés tükrözte a felek szerződéskötéskori akaratát. Kétségtelen tény, hogy a szerződést kötő felek között folyamatos jogviszony állt fenn, melynek megszüntetését korlátozták a felek akkor, amikor kikötötték, hogy a megbízási jogviszonyt 2005. december 31. napjáig csak közös megegyezéssel bonthatják fel a szerződést kötők.

Erőltetett és téves a szerződésnek az az értelmezése, hogy ezzel a kikötéssel a felek határozott időtartamúvá alakították a szerződést, a felperesnek ezt az állítását semmilyen bizonyíték nem támasztja alá.

Az elsőfokú bíróság a szerződés határozatlan időtartamából helyesen következtetett a felmondás jogellenességére.

A megbízási szerződés bizalmi jellegű jogviszonyt hoz létre a felek között, mely alapján a megbízott köteles a rábízott ügyet ellátni, a megbízást a megbízó utasításai szerint és érdekének megfelelően teljesíteni (Ptk. 474. § (1)-(2) bekezdés).

A szerződés bizalmi jellegéből következik az, hogy speciálisak a megbízás megszüntetésére vonatkozó rendelkezések, gyakorlatilag a megbízó az ura a szerződésnek.

A Ptk. 483. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a megbízó a szerződést bármikor azonnali hatállyal felmondhatja, köteles azonban helytállni a megbízott által már elvállalt kötelezettségeikért.

A (2) bekezdés szerint a szerződést a megbízott is bármikor felmondja; a felmondási időnek azonban elegendő kell lennie ahhoz, hogy a megbízó az ügy intézéséről

gondoskodhassék. A megbízó súlyos szerződésszegése esetén a felmondás azonnali hatályú is lehet.

A (3) bekezdés kimondja, hogy ha a megbízás felmondása alapos ok nélkül történt, az okozott kárt meg kell téríteni, kivéve, ha a megbízás ingyenes volt, és a felmondási idő elegendő volt ahhoz, hogy a megbízó az ügy intézéséről gondoskodhassék.

A megbízási szerződés bizalmi jellegének a biztosítéka a Ptk. 483. § (4) bekezdése alapján az, hogy a felmondás jogának korlátozásai vagy kizárása semmis; folyamatos megbízási jogviszonynál azonban a felek a felmondás jogának a korlátozásában megállapodhatnak.

Az adott ügyben a felek között folyamatos megbízási jogviszony állt fenn, ezért a felek a felmondás jogát nem zárhatták ki, mindössze annak korlátozásában állapodhattak meg.

A korlátozásnak több formája ismert és elismert. A felek megállapodhatnak abban, hogy hosszabb felmondási időt kötnek ki, vagy a felmondást bizonyos feltételhez köthetik.

A felmondás időbeli korlátozása, határozott ideig történő kizárása olyan megengedhető korlátozásnak minősül, amely - a felek tartós jogviszonyának és a megbízás jellegének az ismeretében - megengedett. Ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a felperes azzal, hogy a szerződésben rögzített határidő alatt egyoldalúan felmondta a szerződést, jogellenes szerződésszegő magatartást követett el - mely ahogyan arra az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott - a Ptk. 318. § (1) bekezdésének utaló szabálya szerint alkalmazott, Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint megalapozta a kártérítési felelősségét.

A kártérítési felelősség fentiekben már ismertetett, szükségképpen elemei a kártérítés megállapításához fennállnak, mivel a szerződés idő előtti megszüntetésével, annak következményeként (okozati kapcsolat) a II. r. alperes bevételei jelentős részétől elesett.

A II. r. alperes a kárigényét a felperesnek a T. termékek értékesítéséből származó 2004-2005. évi várható bevétele után járó szerződés szerint jutalék összegében jelölte meg.

Az elsőfokú bíróság könyvszakértőt rendelt ki a kár összegének a meghatározására. A rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kár mértéke nem számítható ki, így általános kártérítés megfizetésére kötelezte a felperest, melynek összegét a II. r. alperes árbevételeinek és eredményének, valamint a T. termékek értékesítésének aránya ismeretében határozta meg.

A hagyományos dogmatika a kárnak két alakzatát ismeri, az ún. *damnum emergens*-t és a *lucrum cessans*-t (tényleges kár és az elmaradt haszon). Ezek mellé ma már a jogi dogmatika kárelemként sorolja a káreseménnyel okozott, azzal összefüggésben felmerült költségeket is, amelyek kárelhárítási, kárenyhítési célokat szolgálnak.

Bár a polgári jog a teljes kártérítés elve alapján áll, az adott ügyben a II. r. alperes nem a teljes kár megtérítésére tartott igényt, mindössze az elmaradt hasznát kívánta érvényesíteni.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a kár mértéke - akár csak részben pontosan - nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

A kialakult bírói gyakorlat egységes abban, hogy annak megállapításához, hogy a kár mértéke pontosan nem számítható ki, szükséges, hogy a bíróság minden rendelkezésre álló

és célravezető bizonyítási eljárást lefolytasson a kár felderítése végett. Általános kártérítés megállapítására ugyanis mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki.

Erre mutatott rá a Legfelsőbb Bíróság is a Pfv. III. 23.402/1998. számú, a Bírósági Határozatok 2000. évi 12. számában közzétett 541. számú jogesetében.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget ezen követelményeknek. A könyvszakértőhöz intézett kérdések megválaszolása önmagában nem elégségesek a kár összegének a meghatározására. Nem mellőzhető a felek meghallgatása a 2004-2005. évi üzleti tevékenységük részletes alakulásáról, a felperes 2004-2005. évi T. termékek értékesítéséből származó bevételeinek a vizsgálata, valamint a bevétel alakulását meghatározó körülmények feltárása. Más részről a II. r. alperes oldalán szükséges a 2004-2005. évi tevékenysége alakulásának a vizsgálata, a költségelemek, illetve az elmaradt haszon feltárása. Lényeges azonban, hogy a kártérítésnek okozati összefüggésben kell állni a felperes jogellenes magatartásával, az alperes megtérítésre csak az okozati összefüggéssel arányos mértékben tarthat igényt.

Mindezek nem zárják ki azt, hogy ha a bíróság a kár pontos mértékét nem tudja meghatározni, a célravezető bizonyítás lefolytatása után általános kártérítés megállapítására kerüljön sor.

Az ítélet tábla alaptalannak találta a felperes fellebbezését az V. r. alperes javára megállapított utazási költség, mint elsőfokú perköltség vonatkozásában. A felperes azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság utazási költséget állapított meg az V. r. alperes javára annak ellenére, hogy az V. r. alperes a bíróság székhelyével azonos, ...-i lakos.

Az ítélet tábla a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a felperes tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság ítéletét. Az elsőfokú bíróság nem az V. r. alperes, hanem a IV. r. alperes javára állapított meg utazási költséget, aki ..., ... szám alatti lakos. Ezzel szemben ... V. r. alperes javára perköltség megállapítására nem került sor.

Mindezekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének a felperesi keresetet elutasító rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint - lényegében annak helyes indokai alapján - helybenhagyta, míg a II. r. alperes viszontkeresete vonatkozásában a felperes kártérítési felelősségét megállapító rendelkezését (jogalap) a Pp. 213. §-ának (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel helybenhagyta, a kártérítés összegének megállapítására vonatkozó rendelkezés tekintetében pedig az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. §-ának (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására, és újabb határozat hozatalára utasította.

A felperes fellebbezése a keresetet elutasító részben alaptalan volt, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az I-II-III. és a VI. r. alperesek másodfokú perköltségének a viselésére, melynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1)-(2) bekezdés a.) és b.) pontja, (5)-(6) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel a jogi képviselő által ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységekre, illetve arra, hogy az I-II-III. és a VI. r. alpereseket azonos jogi képviselő képviselte.

Az ítélet tábla a rendelet 4/A. § (1) bekezdése alapján az így megállapított ügyvédi munkadíjra felszámította a tevékenység ellenértékét terhelő általános forgalmi adó összegét.

A felperes és a II. r. alperes között a II. r. alperes viszontkeresete vonatkozásában az eljárás folyamatban marad, ezért az ítélet tábla a Pp. 252. §-ának (4) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban felmerült perköltség összegét csupán megállapította, melynek viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

A II. r. alperes oldalán megállapított perköltség magában foglalja a II. r. alperes illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét, egyebekben a II. r. alperes és a felperes oldalán megállapított másodfokú perköltség a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1)-(2) bekezdés a.) - b.) pontján, (5)-(6) bekezdésén alapul azzal, hogy az így megállapított ügyvédi munkadíjra a rendelet 4/A. § (1) bekezdése alapján felszámította a tevékenység ellenértékét terhelő általános forgalmi adó összegét.

A kártérítés összecszerűségének a megállapítása körében megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kár összegének meghatározása érdekében a feleket a fentiekben ismertetett szempontok szem előtt tartásával meg kell hallgatni, a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének a következményeiről előzetesen tájékoztatni, majd ezt követően kerülhet sor a felek által felajánlott bizonyítás foganatosítására.

Ezt követően lesz az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy megalapozott döntést hozzon a kár mértékéről, adott esetben az általános kártérítés megállapításáról.

Debrecen, 2008. március hó 03. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Szilágyiné Dr. Karsai Andrea sk előadó bíró,
Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó